

УДК 338.51

Скрипник О.В., аспірант кафедри економіки будівництва, Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ
ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ЦІН НА ВАПНО, ЦЕМЕНТ ТА ГІПС В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Одним із ключових факторів сталого розвитку вітчизняних підприємств будіндустрії є їх ефективна цінова політика, а саме визначення справедливої ринкової ціни на свою продукцію, що забезпечить максимізацію прибутків підприємств галузі. Це можливо лише за умови своєчасного прогнозування змін ціни шляхом аналізу відповідних економічних показників. Для цього можна використати певні залежності між цінами на будматеріали та макроекономічними показниками, які прямо чи опосередковано відображають зміни попиту та (або) його собівартості на відповідний будівельний матеріал.

Мета дослідження. Визначення переліку факторів, які прямо чи опосередковано відображають зміни попиту на відповідний будівельний матеріал та (або) його собівартість, а також оцінка їх кількісного впливу на ціну ключових сировинних товарів для виготовлення будівельних матеріалів та виробів в Україні (вапно будівельне негашене, цемент М-400 та гіпс будівельний Г-4).

Основні результати досліджень.

У якості методу дослідження нами був обраний стохастичний факторний аналіз.

На першому етапі стохастичного аналізу нами був встановлений перелік факторів, що можуть мати вплив на ціни на продукцію підприємств будіндустрії в Україні, оскільки вони прямо чи опосередковано пов'язані зі зміною попиту на будівельні матеріали (що відповідно змінює їх ціну) та (або) зі зміною собівартості будівельних матеріалів та виробів. До них ми віднесли розмір номінального ВВП, обсяг капітальних інвестицій, обсяг будівельних робіт, індекс споживчих цін, валютний курс долара США до гривні, розмір середньої заробітної плати в країні.

На другому етапі факторного аналізу нами були визначені коефіцієнти кореляції між цінами на вказані сировинні будівельні товари та відповідними факторними показниками.

На третьому етапі факторного аналізу були створені рівняння лінійної регресії для прогнозування цін на ключові сировинні товари для виробництва будівельних матеріалів для всіх факторів із коефіцієнтом кореляції більшим 0,85.

Факторний показник	Середня заробітна плата, грн. (X1)	Курс долара США (X2)	Номінальний ВВП, млн. грн. (X3)
Різновид сировини			
<i>Вапно будівельне негашене</i>	$Y1 = 130,2874 + 0,534783 * x$	$Y1 = 454,8077 + 133,8664 * x$	$Y1 = -193,136 + 0,005758 * x$
<i>Цемент М-400</i>	$Y2 = 316,0379 + 0,220989 * x$	$Y2 = 478,237 + 53,61754 * x$	$Y2 = 188,1546 + 0,002363 * x$
<i>Гіпс будівельний Г-4</i>	$Y3 = -259,107 + 0,467225 * x$	$Y3 = 152,1151 + 109,2282 * x$	$Y3 = -523,894 + 0,005001 * x$

Y1, Y2, Y3 – ціни на ключові сировинні товари для виробництва будівельних матеріалів

Висновки і пропозиції. Встановлено, що ціни на ключові сировинні товари для виробництва будівельних матеріалів мають надвисокий ступінь кореляції між собою (гіпс-вапно - 0,977023581, гіпс-цемент - 0,974306943, цемент-вапно - 0,986068021), що свідчить про вплив на них тих самих факторів. Також було з'ясовано, що номінальний ВВП, валютний курс(курс долара США), середня заробітна плата мають істотний вплив на ціни на сировину для виробництва будівельних матеріалів (коефіцієнт кореляції більше 0,85), що дозволяє використовувати ці показники для прогнозування цін. Обсяг будівельних робіт та капітальних інвестицій мають менш виражений вплив (коефіцієнт кореляції менше 0,8) . Створені рівняння лінійної регресії можуть бути використані на практиці для прогнозування цін на ключові сировинні товари для виробництва будівельних матеріалів та виробів в Україні.

УДК336.4:658:69.003

Сорокіна Л.В., д.е.н., проф., Гойко А.Ф., к.е.н., проф., В.А.Скакун, к.е.н
ЕМПІРИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ БУДІВНИЦТВА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ АСПЕКТ

Будівельні підприємства, як і будь-які складні системи, не є захищеними від ще однієї фундаментальної загрози — загрози саморуйнування внаслідок незбалансованого розвитку.

Досягнення критеріальних вимог до економічної безпеки визначається системою конкретних індикаторів. Збільшення обсягів будівництва і кількості робочих місць на підприємствах галузі не залежить від економічної стабільності тієї чи іншої країни. Зокрема, до 10% країн, в яких обсяги виконаних будівельних робіт порівняно з 2015 р. зросли якнайбільше, належать Чорногорія (більше як 2-кратне зростання), Ірландія та Угорщина (більше як 1,5 рази), Естонія та Кіпр (збільшилися майже на 80%), а також Латвія (збільшилися на 46%). Україну також можна включити до лідируючого децилу, оскільки вітчизняні підрядники збільшили обсяг будівельних робіт на 60%. До 10% країн-«аутсайдерів», що скоротили випуск будівельної продукції, можна віднести 6 країн, а саме: Північну Македонію, де скорочення сягнуло 20%, Болгарію і Румунію, в яких зменшився обсяг робіт майже на 10%, Бельгію, Францію та Португалію, в яких відбулося скорочення на 6%, 3% та 1% відповідно. Разом з тим, зависокі темпи зведення будівельних об'єктів не можуть зберігатись у необмеженій перспективі, оскільки, по-перше, місткість ринку будівельної продукції не є безмежною, по-друге, пропозиція будівельної продукції суттєво обмежується наявними в країні земельними ресурсами, по-третє, тривалий строк життя земельних поліпшень та капітальних ремонтів спричиняє циклічні зміни періодів будівельної активності часовими проміжками із відсутністю замовлень на будівництво.

З урахуванням результатів проведеного експрес-аналізу розвитку підприємств будівництва в країнах Євросоюзу нами було розроблено методичний підхід для моніторингу безпеки економічного розвитку підрядних підприємств. Запропонований підхід ґрунтується на двох основних процедурах:

1. Обчислення інтегрального показника динаміки будівництва.